

Apel Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w obronie polskiej humanistyki

Towarzystwo Naukowe Warszawskie jest głęboko zaniepokojone obecną sytuacją humanistyki w Polsce opisywaną w wielu wypowiedziach indywidualnych uczonych, jak i piętnowaną w wystąpieniach zbiorowych, w tym także przez Komitet Kryzysowy Humanistyki Polskiej.

Trudna sytuacja humanistyki wynika z nastawienia na wąsko rozumianą użyteczność zarówno studiów jak i badań prowadzonych na uczelniach akademickich, zwłaszcza na uniwersytetach. Postępująca degradacja humanistyki następuje od wielu lat, jednak dopiero ostatnie reformy mogą doprowadzić do zaniku wielu fundamentalnych badań.

Obecne trudności nie powinny przesłaniać wielowiekowej tradycji polskich uczelni akademickich i ich misji kulturotwórczej. Misja ta wypełniana była i nadal jest głównie przez nauki humanistyczne, których wartość nie nadaje się do oceny parametrycznej stosowanej obecnie. Nie należy godzić się z zamykaniem niektórych kierunków studiów na uczelniach z powodu małej liczby

studentów. Przecież badania tam prowadzone są nie tylko ważne, ale także często decydują o pozycji niejednej z tych uczelni w skali międzynarodowej. Również konieczność ograniczania aktywności uczonych do jednej tylko uczelni, pod hasłem walki z wieloletowością, jest sprzeczna z ideą uniwersytetu i tradycją kształcenia się i pracy badawczej w wielu centrach akademickich obecnej w kulturze europejskiej od wieków.

W dzisiejszej trudnej sytuacji, mimo głosów na temat udanej reformy nauki, korporacja nasza składająca się z ponad czterystu pięćdziesięciu profesorów akademickich, reprezentujących różne dziedziny badawcze, wyraża nie tylko zaniepokojenie degradacją nauk humanistycznych, ale także deklaruje pełne poparcie dla podejmowanych starań dla zapewnienia humanistyce w naszym kraju tak potrzebnego jej ważnego miejsca. Charakteru, tożsamości i ducha, podobnie jak humanistyki, nie sposób zamknąć w matematycznych formułach. Humanizm i humanistyka są wartościami niemierzalnymi.

Apel w obronie polskiej humanistyki przyjęty został jednomyślnie na Zebraniu Ogólnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica dnia 21 maja 2014 roku.

Jeszcze o kulturze języka

Kilka uwag na marginesie Uchwały Walnego Zgromadzenia Polskiej Akademii Umiejętności o kulturze języka z 22 marca 2014 – „PAUza Akademicka” 248 z 3 kwietnia 2014.

Niekiedy w debatach na różne tematy, tych publicznych, prowadzonych na forum, zanika **elokwencja** – umiejętność dobrego mówienia, która jest nie samym tylko ideałem retorycznym, sztuką powiedzenia czegoś poprawnie, ale i sztuką powiedzenia tego, co słuszne... Niekiedy „debatującym” nie chodzi ani o jedno, ani o drugie, raczej o to, by zdeprecjonować interlokutora lub środowisko, które reprezentuje. I tak:

1. Sięgają mianowicie nie tylko po **niestosowne słownictwo**, nawet po obscena, lecz także po **przesadną ekspresję**, używaną jako „broń ofensywna”, która zmienia partnera dialogu w przeciwnika, a nawet wroga.
2. Schlebiają – bywa – pewnego typu publice, mówiąc **tonem** wulgarnego żargonu: prostackim lub agresywnym, lub pogardliwie ironicznym, albo i prostackim, i agresywnym, i pogardliwie ironicznym. Lub – przeciwnie

– „debatujący” chcą porwać słuchaczy wzniosłym, namaszczone, koturnowym tonem, który zamiast przekonać do głoszonych ideałów, czyni mówcę nadętym i śmiesznym.

3. **Formułowanie** wypowiedzi przez „debatujących” pozostawia czasem wiele do życzenia.
4. Wreszcie **dykcja**. Mowa „debatujących” bywa mało wyraźna... Naturalnie zabawna byłaby ich dykcja tak perfekcyjna, jak ta, której w krakowskiej Szkole Aktorskiej dawno temu uczyła i wymagała od adeptów aktorstwa pani profesor Halina Gallowa, jednak dobra dykcja – ćwiczona – nie zaszkodziłaby debatującym.

Język wypowiedzi degraduje się, jeżeli **zaniedbuje czy wręcz neguje elokwencję, która dojrzewa dzięki paidei!**

PAWEŁ TARANCZEWSKI
członek czynny PAU

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak, Krzysztof Skórczewski – grafika; Ryszard Otręba – „Galeria PAUzy”; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotokład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

OCzekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi.